

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Iwona Koper (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Grzelka

SSN Dariusz Zawistowski

Protokolant Anna Banasiuk

w sprawie z wniosku "E." Spółki Akcyjnej

przy uczestnictwie P.B.

o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 14 lutego 2006 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 23 marca 2005 r., sygn. akt [...],

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2004 r. Sąd Rejonowy w Ł. orzekł, na wniosek wierzyciela E. S.A., o pozbawieniu P.B. prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu na okres trzech lat.

Sąd Rejonowy ustalił, że Firma „C.” sp. z o.o. powstała we wrześniu 1999 r. Od daty powstania Spółki funkcję prezesa zarządu pełnił uczestnik P.B. Organem uprawnionym do reprezentacji Spółki był każdy członek zarządu samodzielnie. W dniu 30 września 2003 r. zarząd Spółki po raz pierwszy złożył wniosek o ogłoszenie upadłości, który z uwagi na braki formalne został zwrócony w dniu 23 października 2003 r. W dniu 2 stycznia 2004 r. złożony został ponowny wniosek zarządu Spółki o ogłoszenie upadłości, który także został zwrócony, jako nieodpowiadający wymogom ustawy. Wniosek o upadłość Spółki złożył w dniu 5 września 2003 r. wierzyciel - wnioskodawca i zarówno ten jego wniosek jak i następny z dnia 6 października 2003 r. zostały zwrócone. Kolejny wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnik złożył 30 stycznia 2004 r. Na skutek zażalenia dłużnika, zarządzenie o jego zwrocie zostało uchylone postanowieniem z dnia 21 maja 2004 r. Postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości dłużnika toczyło się w międzyczasie ze skutecznego wniosku wierzyciela E., który złożył go 11 lutego 2004 r. Sąd połączył obie sprawy o ogłoszenie upadłości do łącznego rozpoznania.

Upadłość Spółki C., obejmująca likwidację jej majątku, ogłoszona została postanowieniem z dnia 29 czerwca 2004 r. W toku tego postępowania wnioskodawca zgłosił wobec dłużnika wierzytelność w kwocie 3.883.561,72 zł. Syndyk masy upadłości zgłosił wniosek o umorzenie postępowania upadłościowego uzasadniając go brakiem majątku spółki C. wystarczającego na zaspokojenie kosztów postępowania.

Za decydujące dla oceny zasadności wniosku uznał Sąd Rejonowy ustalenie kiedy zaistniała podstawa ogłoszenia upadłości dłużnika oraz rozstrzygnięcie czy

wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w ustawowym terminie, jak też czy jeżeli nastąpiło to z opóźnieniem, to czy było ono zawinione przez członków zarządu spółki C. Sąd Rejonowy ustalił, że Spółka stała się niewypłacalna (w rozumieniu art. 10 i 11 Prawa upadłościowego i naprawczego - ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm. - dalej jako pr.up. i n.) najpóźniej we wrześniu 2003 r. Wówczas już dłużnik miał pewność niemożności spełnienia swoich wymagalnych zobowiązań, których wysokość wielokrotnie przekraczała wartość jego aktywów. Tym samym - jak stwierdził - dłużnik, który pierwszy skuteczny wniosek o upadłość zgłosił w dniu 30 stycznia 2004 r. przekroczył ustawowy termin określony w art. 373 ust. 1 pkt 1. pr. up. i n. Winę za ten stan rzeczy, w postaci niedbalstwa, ponosi uczestnik postępowania jako prezes zarządu Spółki. Polegała ona na składaniu wniosków o ogłoszenie upadłości, które z powodu braków formalnych nie mogły odnieść skutku. Nie usprawiedliwia tego opóźnienia i nie może zwalniać z winy członków zarządu Spółki fakt wejścia w życie od 1 października 2003 r. nowych uregulowań prawnych dotyczących upadłości przedsiębiorców, tym bardziej, iż nowa ustawa uchwalona została 28 lutego 2003 r. Stopień winy uczestnika ocenił Sąd Rejonowy jako niewielki z uwagi na stosunkowo nieduże opóźnienie w złożeniu wniosku, co jednak - jak stwierdził - może mieć wpływ jedynie na rozmiar sankcji zastosowanej wobec niego na podstawie art. 373 pr.up.i n. Jako przesłankę orzeczenia uwzględnił przy tym znaczny rozmiar pokrzywdzenia wnioskodawcy związany z niezaspokojeniem jego uznawanej wiarytelności szacowanej na kwotę 2 mln. zł i brakiem obecnie jakichkolwiek widoków na choćby częściowe jej zaspokojenie. Wskazał, że późniejsze ogłoszenie upadłości obciążało dodatkowo upadłego zobowiązaniami odsetkowymi, biegnącymi co do zasady od daty ogłoszenia upadłości.

Na skutek apelacji uczestnika Sąd Okręgowy w Ł. uchylił zaskarżone nią postanowienie Sądu Rejonowego i oddalił wniosek.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że spółka C. stała się niewypłacalna najpóźniej we wrześniu 2003 r. Odmienne jednak niż Sąd Rejonowy uznał, iż pierwszy wniosek o ogłoszenie upadłości uczestnik złożył z zachowaniem dwutygodniowego terminu określonego w art. 373 ust. 2 pkt 1 prawa up. i n. W ocenie Sądu Okręgowego bez znaczenia jest fakt, że wniosek ten został

zwrócony z powodu braków formalnych, istotne jest bowiem samo działanie uczestnika, mające na celu wywiązanie się przez niego z obowiązku zgłoszenia wniosku w ustawowym terminie. Tym samym – jak stwierdził - nie została spełniona przesłanka orzeczenia zakazu wobec uczestnika w postaci niezgłoszenia we właściwym czasie wniosku o upadłość. Sąd Okręgowy przyznał rację skarżącemu, iż zmiana stanu prawnego od dnia 1 października 2003 r. powodowała trudności w prawidłowym sformułowaniu wniosku i zgromadzeniu stosownych dokumentów oraz wyraził pozytywną ocenę postawy uczestnika w jego konsekwentnych staraniach o wypełnienie swojego obowiązku. Wyraził przy tym zapatrywanie, że przepis art. 373 pr. up. i n. daje możliwość orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, jednak nie nakłada na sąd takiego obowiązku. Zakaz ten powinien być orzekany wobec osób, które z powodu kwalifikacji zawodowych lub etycznych powinny być pozbawione prawa uczestniczenia w obrocie gospodarczym, a podstawy takie wobec uczestnika nie zachodzą.

W skardze kasacyjnej wniesionej przez wnioskodawcę od postanowienia Sądu Okręgowego skarżący zarzucił naruszenie art. 373 pr. up. i n. na skutek jego błędnej wykładni poprzez przyjęcie, że czynienie starań przez uczestnika w celu złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości stanowi wystarczającą przesłankę powodującą brak podstaw do orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w stosunku do uczestnika.

Wnosił o zmianę postanowienia i uwzględnienie wniosku w całości ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na podstawie art. 373 ust. 1 pkt pr. up. i n., sąd może orzec pozbawienie prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu w stosunku do osób wymienionych w art. 21 pr. up. i n. Przesłankę zastosowania sankcji określonej tym przepisem stanowi wina osoby, która, będąc do tego

zobowiązana z mocy ustawy opóźniła się ze złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości nie składając go w terminie dwóch tygodni od dnia powstania podstawy do ogłoszenia upadłości. Podstawę pozbawienia prawa stanowi zarówno wina umyślna (dolus) jak i niedbalstwo, polegające na niedołożeniu należytej staranności wymaganej przez prawo.

Kwestia winy uczestnika w niedochowaniu terminu do złożenia wniosku o upadłość nie była przedmiotem rozważań Sądu Okręgowego, a to wobec przyjęcia, że uczestnik złożył taki wniosek w ustawowym terminie. Stanowisko to zasadnie kwestionuje wnioskodawca w skardze kasacyjnej. Stosownie do art. 130 § 2 k.p.c. w zw. z 35 pr. up. i n. pismo procesowe, które zostało zwrócone nie wywołuje skutków związanych z jego wniesieniem. Nie można więc - jak czyni to Sąd Okręgowy - łączyć skutku w postaci zachowania terminu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości złożonym przez dłużnika w dniu 30 września 2003 r.

Trafnie podnosi też skarżący, że w tym stanie rzeczy samo tylko czynienie starań przez uczestnika w celu zgłoszenia wniosku o upadłość, tak pozytywnie ocenione przez Sad Okręgowy, nie jest w świetle art. 373 ust. 1 pkt 1 pr. up. i n. wystarczające dla jego ekskulpacji. Stosunek uczestnika do podejmowanych w tym celu działań pozwala wykluczyć jedynie jego winę umyślną. Wadliwe sporządzenie dwóch kolejnych wniosków o ogłoszenie upadłości, które okazały się bezskuteczne i w następstwie tego przekroczenie ustawowego terminu dla dopełnienia tej czynności, nawet przy uwzględnieniu utrudnień wynikających ze zmiany przepisów prawa upadłościowego, ocenić należy jako niedochowanie należytej staranności wymaganej od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego, wyczerpującej znamiona winy nieumyślnej w postaci niedbalstwa.

Samo tylko stwierdzenie winy w działaniu nie ma znaczenia przesądzającego dla orzeczenia zakazu. Poza przesłanką zawinionego działania osoby, wobec której ma zostać orzeczone pozbawienie praw, o których jest mowa w art. 373 pr. up. i n., sąd bierze pod uwagę także skutki podejmowanego działania w szczególności obniżenie wartości ekonomicznej przedsiębiorstwa upadłego i rozmiar pokrzywdzenia wierzycieli (ust. 2 art. 373 pr.u.i n.). Skutek w postaci pokrzywdzenia wierzyciela najczęściej nie nastąpi w razie nieznacznego

przekroczenia terminu do złożenia wniosku o ogłoszenia upadłości. Kwestia ta podnoszona w apelacji uczestnika pozostała bez ustosunkowania się Sądu Okręgowego z uwagi na przyjęte w zaskarżonym postanowieniu motywy rozstrzygnięcia.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy w uwzględnieniu skargi kasacyjnej uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania w zakresie obejmującym także pozostałe uprzednio nierozpoznane zarzuty apelacji uczestnika (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).